

X

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ & ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ

Πρωτ. 429
Αριθμ.
Διεκπ. 193

Έν Σπάτοις, τῆ 20^ῆ Μαρτίου 2020

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 153^H

ΘΕΜΑ: *«Πρωτόγνωρες συνθήκες ιερατικής διακονίας λόγω κορωνοϊού-Οδηγίες καὶ Κατευθύνσεις»*

Πρὸς

Τοὺς Παν/τάτους καὶ Αἰδ/τάτους Ἱερεῖς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραῶς
Μητροπόλεως

Εἰς ἔδρας των

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί,

Μὲ ἰδιαίτερη συγκίνηση στὶς μέρες αὐτές, ποὺ κατ' ἀνάγκην μᾶς ἐπιβλήθηκε *«προσωρινὴ ἀπαγόρευση τῆς τέλεσης κάθε εἴδους λειτουργιῶν»*, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ νοιώθουμε σὰν νὰ εἴμαστε ὅλοι σὲ ἀργία, εὐτυχῶς προσωρινὴ καὶ λογικὰ δικαιολογημένη, ὁ δὲ λαὸς τοῦ Θεοῦ σὲ στέρηση τῆς οὐράνιας τροφῆς, χρησιμοποιοῦ μὲ ἰδιαίτερη ὑπογράμμιση τὴ λέξη *«συλλειτουργός»*, ὅπως καὶ *«ἀδελφός»* καὶ σᾶς διαβεβαιοῦ ὅτι αἰσθάνομαι πιὸ κοντὰ σας παρὰ ποτέ.

Περιμένουμε την Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, χωρίς ὅμως τὴν ἐλπίδα τῆς προσκύνησης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὶς ἐκκλησίες μας. Ἀπ' ὅ,τι φαίνεται οἱ ἐκκλησιές μας δὲν θὰ μπορέσουν νὰ λειτουργήσουν οὔτε στὴ γιορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Προχωροῦμε στὴ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ χωρίς τὴ χαρὰ τῶν Χαιρετισμῶν, χωρίς τὴν εὐλογία τῶν Προηγιασμένων Λειτουργιῶν, δίχως εὐχαριστιακὲς συνάξεις, στερημένοι τῆς τροφῆς τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, χωρίς τὴ δύναμη τῆς θείας κοινωνίας, μὲ ἀγωνία καὶ ἀβεβαιότητα γιὰ τὴ Μεγάλη Ἑβδομάδα καὶ τὸ Πάσχα, μὲ θλίψη καὶ ἀμηχανία γιὰ τὸ ἀδιέξοδο καὶ τὴν ἀπειλὴ πὺξοῦμε. Εἶναι ὄντως γιὰ ὅλους μας δυσβάσταχτο αὐτό.

Καὶ ξαφνικὰ ἡ πρόσφατη Κοινὴ Ὑπουργικὴ Ἀπόφαση (Κ.Υ.Α.), πὺξοῦ μὲ πολὺ πόνο ὀφειλετικῶς σᾶς ἀποστέλλω, μέσα στὴν περίοδο αὐτὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ πρωτοφανὴς ἀπειλὴ τῆς πανδημίας καὶ ἡ παγκόσμια ἀμηχανία καὶ ἀδυναμία ἀντιμετώπισής της, προξενοῦν μιὰ νύχτα στὶς ἐλπίδες μας καὶ βαθιὰ θλίψη στὴ διάθεσή μας. Ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα, τὰ μεγαλύτερα ἐρευνητικὰ κέντρα, ἡ πιὸ ἐξελιγμένη γνώση, οἱ οἰκονομικὰ ἰσχυρότερες δυνάμεις, ὅλοι συστρατευμένοι, ἀλλὰ ἀνῆμποροι νὰ ἀναχαιτίσουν τὴν ὄρμη τῆς παγκόσμιας ἀπειλῆς. Μιὰ πυκνὴ ὁμίχλη φόβου, ταπείνωσης καὶ ἀμηχανίας σκεπάζει ὅλον τὸν πλανήτη. «*Συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ... ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῆ οἰκουμένη*» (Λουκ. κα' 25,26)! Ἕνας παγκόσμιος ἀγώνας χωρίς ὅμως Θεό. Μιὰ καθολικὴ ἀγωνία χωρίς θεϊκὴ ἐλπίδα.

Γιὰ μᾶς, γιὰ τὴν Ἐκκλησία, μοναδικὴ ἐλπίδα ὁ Θεός, ἔστω καὶ μέσα ἀπὸ κατακόμβες, μέσα ἀπὸ τὰ ταμεῖα τῶν προσευχῶν μας, μέσα ἀπὸ τὴ στέρεη ἂν καὶ ἀσθενικὴ συχνὰ πίστις μας, μέσα ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς χάριτος Του. Χάρηκα πολὺ πού εἶχα τὴν εὐκαιρία αὐτὲς τὶς μέρες νὰ σᾶς δῶ ὅλους ἀπὸ κοντά. Παρὰ τὴ φυσικὴ ἀπόσταση πού μᾶς ἔχουν ἐπιβάλλει τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα προφύλαξης, ζήσαμε τὴν ἐγγύτητα τῶν καρδιῶν μας, τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴ χαρὰ τῆς κοινῆς ἀποστολῆς μας. Ἀπὸ ὅ,τι φαίνεται δὲν θὰ ἔχουμε σύντομα ἀνάλογη εὐκαιρία. Ἔχουμε ὅμως τὴν ταπεινὴ προσευχὴ μας καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη μας στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. *«Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἶη το ὄνομα Κυρίου ἐδόξημένον»* (Ἰώβ α' 21).

Σύμφωνα μὲ τὴν Κοινὴ Ὑπουργικὴ Ἀπόφαση (Κ.Υ.Α.), δυστυχῶς δὲν μποροῦμε μέχρι τὶς 30 Μαρτίου νὰ λειτουργοῦμε. Τὸ μέτρο δὲν μᾶς ἱκανοποιεῖ, μᾶς εἶναι δυσβάσταχτο, δὲν τὸ κατανοοῦμε, ὅμως τὸ δεχόμαστε ἐφόσον τὸ ἐπιβάλλουν οἱ καταστάσεις. Ὁ σεβασμὸς μας στὴν κοινὴ λογικὴ καὶ φυσικὰ στὴν ὑπεύθυνη κοσμικὴ ἐξουσία καὶ στοὺς νόμους τοῦ Κράτους δὲν ἀφήνουν περιθώρια γιὰ θερμὲς εὐσεβοφανεῖς ἀντιδράσεις καὶ ἄλλες κρυφές ἢ ὑποπτές λύσεις. Ἡ μόνη ὑπεύθυνη καὶ ἀρμόδια νὰ ἐπιλύσει αὐτὸ τὸ πρόβλημα καὶ νὰ συνεννοηθεῖ μὲ τὴν Κυβέρνηση εἶναι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Αὐτὴν ἐμπιστευόμαστε. Καὶ κάνει τὸν ἀγῶνα της.

Ὅσο γιὰ τὴν κατάσταση, καλὸ εἶναι νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅλοι ὅτι εἶναι πολὺ πιὸ σοβαρὴ ἀπὸ ὅσο νομίζουμε. Ἀπαιτεῖ μεγάλη ψυχραιμία, σύνεση καὶ σύμπνοια. Καὶ τὴν εὐθύνη τῆς διαχείρισής της

τήν ἔχει ἡ Κυβέρνηση καὶ μόνον. Ὅχι ἐμεῖς. Ὅπως γράφει καὶ στὸ Πηδάλιο, στὴν Ἑρμηνεία καὶ τὸν σχολιασμὸ τοῦ ΞΣΤ' Ἀποστολικοῦ Κανόνος: *«Σημείωται ὅτι ὡς φονεὺς καταδικάζεται καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐν καιρῷ πανώλης ἠξέυρωντας ὅτι εἶναι μεμολυσμένος, ὑπάγει εἰς οἴκους καὶ πολιτείας, καὶ μολύνει καὶ τοὺς ἄλλους καὶ γίνεται πολλῶν φόνων αἴτιος»*. Ταπεινὰ δεχόμεστε τὸ ἐνδεχόμενο ὅτι μπορεῖ νὰ εἴμαστε κι ἐμεῖς δυνητικοὶ μεταδότες τῆς ἀσθένειας στοὺς συνανθρώπους μας. Ὁ νόμος μᾶς προστατεύει νὰ μὴν πέσουμε σ' αὐτὴ τὴν ἁμαρτία. Γι' αὐτὸ καὶ ὑπακούουμε ἀγόγγυστα.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν καὶ σύμφωνα μὲ τὴν Κ.Υ.Α., ἐὰν δὲν ἐπιβληθοῦν ἄλλα περιοριστικὰ μέτρα (περιορισμὸς ἐξόδου, κυκλοφορίας κ.λπ.), παρακαλοῦμε νὰ προσέξετε τὰ ἐξῆς:

(α) Ἡ Κ.Υ.Α. ἔχει ἰσχὺ μέχρι 30 Μαρτίου ἐ.ἔ.. Στὴ συνέχεια, τὸ πιθανότερο εἶναι νὰ ἀντικατασταθεῖ μὲ ἄλλην, εὐελπιστῶντας μὲ τὴν παρέμβαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸ ὀρθολογικῆ ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα τέλεσης τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴν, δεχόμεθα ταπεινὰ τὰ ὅποια μέτρα ἔχουν ἐπιβληθεῖ ὡς προσωρινὰ καὶ προσδοκοῦμε λίγη ἀναψυχή.

(β) Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ μέτρα εἶναι πρωτάκουστα, κυρίως ἡ ἀπαγόρευση τῆς θείας λατρείας καὶ τῶν λειτουργιῶν ἄνευ τῆς παραμικρῆς διακριτικῆς ἐξαιρέσεως, ἀρνούμεθα νὰ δεχθοῦμε ὅτι εἶναι προῖον ἐμπαθοῦς ἀντιεκκλησιαστικοῦ πνεύματος καὶ διωγμοῦ, ἀλλὰ τὰ δεχόμεθα ὡς λογικῶς ἐνδεδειγμένα, ἴσως ἀπαραίτητα καὶ σίγουρα

κάτω ἀπὸ συνθήκες ἀφόρητης πιέσεως. Ὅπωςδήποτε ὅμως χρήζουν διορθώσεως καὶ θεραπείας. Δὲν γίνεται διαφορετικά.

(γ) Ἡ ἀπόδειξη τοῦ σεβασμοῦ μας πρὸς τὴν Κυβέρνηση ποὺ ἀγωνίζεται κάτω ἀπὸ ἐξαιρετικὰ δύσκολες συνθήκες καὶ πολύπλοκες καταστάσεις νὰ διασφαλίσει τὴν ὑγεία μας ὡς πολιτῶν καὶ νὰ περιορίσει τὴν ἀνεξέλεγκτη ἐξάπλωση τοῦ κορωνοϊοῦ, ἐλπίζουμε ὅτι θὰ βοηθήσει τὴν Κυβέρνηση νὰ ἀκούσει τὴ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ὀδηγήσει στὴν πρόνοια γιὰ τὰ καταλληλότερα μέτρα, ποὺ ταυτόχρονα θὰ διασφαλίζουν καὶ τὴν συνέχιση τῆς θείας λατρείας, χωρὶς τὴν παρουσία πιστῶν.

(δ) Πρώτιστο χρέος μας εἶναι ὁ τονισμὸς τοῦ μηνύματος «Μένουμε Σπίτι». Ὅλοι μας πρέπει νὰ μείνουμε στὰ σπίτια μας καὶ γιὰ νὰ προστατευθοῦμε, κυρίως ὅμως γιὰ νὰ περιορίσουμε τὴ μετάδοση καὶ ἐξάπλωση τῆς ἀσθένειας. Δὲν προτρέπουμε κανέναν νὰ ἔρθει στὶς ἐκκλησίες. Προτιμοῦμε τοὺς πιστοὺς προσευχόμενους στὰ σπίτια γιὰ καλὸ τῆς ὑγείας τους καὶ γιὰ τὴν προστασία τῆς δημόσιας ὑγείας. Κάτω ἀπὸ τὶς παρούσες περιστάσεις, αὐτὸ εἶναι τὸ πνευματικῶς ἐνδεδειγμένο.

(ε) Οἱ ἱερεῖς μας, ὅσο ἀκόμη αὐτὸ εἶναι ἐφικτό, καλοῦνται σὲ καθημερινὴ βάση νὰ ἔχουν παρουσία στὸν ναό, νὰ διαβάζουν σιωπηρὰ ἢ χαμηλόφωνα τὶς καθ' ἡμέραν ἀκολουθίες μόνοι τους ἢ τὸ πολὺ μὲ ἕναν ἢ δύο βοηθοὺς ἀναγνῶστες, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν καὶ ὅταν τελειώσουν, τότε νὰ χτυποῦν μία καμπάνα διακριτικά. Ἐὰν δὲν αἰσθάνεστε καλὰ ἢ κάποιον μέλος τῆς οἰκογένειάς σας

παρουσιάζει κάποιο ύποπτο πρόβλημα υγείας, δέν υπάρχει λόγος νά πᾶτε στόν ναό.

(στ) Ἡ καμπάνα, μόνον μία, χτυπάει τὸ πολὺ γιὰ 15 δευτερόλεπτα, ὄχι γιὰ νά προσκαλεῖ τὸν κόσμο, ἀλλὰ γιὰ νά δηλώνει τὴν παρουσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐγρήγορσή της καὶ ὅτι ὁ ναὸς εἶναι ἀνοικτὸς γιὰ ἀτομικὴ προσευχὴ ἢ προσκύνηση, ὄχι γιὰ ἀκολουθία. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, δέν χτυπάει ποτέ στὴν ἀρχὴ ἀλλὰ μόνον στὸ τέλος τῆς προσευχῆς τοῦ ἱερέως.

(ζ) Οἱ ἱεροὶ ναοὶ σύμφωνα μὲ τὴν Κ.Υ.Α. παραμένουν ἀνοικτοὶ «γιὰ ἀτομικὴ προσευχὴ μὲ βραχεῖα παραμονὴ στὸ χῶρο λατρείας, τηρουμένης τῆς ἀναλογίας τοῦ ἐνὸς ἀτόμου ἀνὰ 10 τ.μ. ἐπιφανείας καὶ μὲ ἐλάχιστη ἀπόσταση τὰ 2 μέτρα μεταξύ τους». Αὐτὸ προσέχουμε νά τηρηθεῖ ἐπακριβῶς.

(η) Δέν ἐπιτρέπεται, μάλιστα ὕστερα καὶ ἀπὸ τὰ πρόσφατα μέτρα αὐστηροῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων στὶς συναθροίσεις (ἀνώτατο ἐπιτρεπτὸ ὄριο 10 ἄτομα) καὶ ἡ τέλεση τῆς θείας λατρείας σὲ ὑπαίθριο χῶρο. Δέν υπάρχει λόγος νά προκαλέσουμε τὸ Κράτος μὲ δημόσιες παραβιάσεις. Θὰ χάσουμε καὶ τὴν τελευταία ἀναπνοή μας.

(θ) Τὸ μυστήριό τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως δέν ἐμποδίζεται. Μπορεῖ νά τελεῖται μὲ ραντεβουὸ ἐντὸς χώρου καλῶς ἀεριζομένου, ὥστε νά μὴ δημιουργεῖται πιθανῶς συνωστισμὸς καὶ μὲ τὴν ἐνδεδειγμένη ἀπόσταση ὑγιεινῆς προστασίας. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ πρόγραμμα τῶν πνευματικῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς δέν

μπορεῖ να τηρηθεῖ ὡς ἔχει καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἀπαιτεῖται συνεννόηση μεταξὺ ἐφημερίων καὶ τῶν ὀρισθέντων πνευματικῶν γιὰ τὶς ἀπολύτως ἀναγκαῖες περιπτώσεις.

(ι) Τὴν προσεχῆ Κυριακὴ 22 Μαρτίου, καίτοι εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, δὲν θὰ τελεσθοῦν θεῖες λειτουργίες σὲ κανέναν ναὸ ἢ παρεκκλήσιο τῆς Μητροπόλεώς μας. Ἄντ' αὐτοῦ, ὅλοι οἱ ἱερεῖς μας, ἀφοῦ προηγουμένως διαβάσουν τὴν ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου μὲ τὰ ἐλάχιστα ἄτομα, μέχρι τὸ πολὺ πέντε (5), μὲ τὶς προϋποθέσεις τῶν ὑφισταμένων διατάξεων, ἄνευ ψαλμωδίας. Στὸ τέλος, θὰ λιτανεύσουν λιτὰ τὸν Τίμιο Σταυρὸ καὶ θὰ τελέσουν τὴν καθιερωμένη δέηση κεκλεισμένων τῶν θυρῶν στὶς 09:45 π.μ. σὲ ὅλους τοὺς ναοὺς. Στὴ συνέχεια θὰ παραμείνουν οἱ ναοὶ ἀνοιχτοὶ μέχρι τὶς 12μ., ὥστε ὅποιος ἐπιθυμεῖ καὶ σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους ἀποσυμφόρησης ποὺ ἔχει ἐπιβάλλει ἡ Κυβέρνηση νὰ μπορεῖ νὰ περάσει ἀπὸ τὸν ναὸ καὶ νὰ προσκυνήσει. Καλὸ εἶναι, ἂν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα, φεύγοντας νὰ παίρνει καὶ ἓνα κλαδάκι ἀπὸ δενδρολίβανο ἢ ἄνθη. Ἡ καμπάνα θὰ μποροῦσε νὰ χτυπήσει μόνο στὸ τέλος τῆς δέησης.

(ια) Τὴν Κυριακὴ αὐτὴν, 22 Μαρτίου, θὰ τελεσθεῖ θεία λειτουργία μόνον στὸ Ἱερὸ Προσκύνημα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, σύμφωνα μὲ τὴν παρ. 6 τῆς Κ.Υ.Α., ἡ ὁποία καὶ θὰ ἀναμεταδοθεῖ ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο Real fm ἀπὸ τὶς 09:00 μέχρι 10:00.

(ιβ) Οἱ ἱερεῖς μποροῦν νὰ μεταλάβουν κατ' ἰδίαν ἐκ τοῦ φυλασσομένου στὸ ἅγιο Ἄρτοφόριο ἀγίου Ἄρτου. Ἐκ τοῦ ἀγίου Ἄρτου τοῦ Ἄρτοφορίου θὰ μποροῦσε νὰ δοθεῖ ἡ θεία κοινωνία καὶ σὲ ἀσθενεῖς ἢ ἄτομα ποὺ ἔχουν ἰδιαίτερη ἀνάγκη θείας μεταλήψεως. Ὅλα αὐτὰ μετὰ πολλῆς προσοχῆς, συνέσεως καὶ εὐλαβείας, προκειμένου νὰ μὴν καταναλωθεῖ ἄκριτα ὁ ἅγιος Ἄρτος.

(ιγ) Καθημερινὰ νὰ τελεῖται ἡ δέηση γιὰ προστασία ἀπὸ τὸν λοιμό. Σχετικὸ ὑλικὸ μπορεῖτε νὰ βρεῖτε στὴν ἱστοσελίδα τῆς Μητροπόλεώς μας ἢ στὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση:
http://www.porphyrrios.gr/files/eyxai_epi_loimikhhs_nosoy.pdf

Μάλιστα, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν προτροπὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, νὰ συστήσουμε ἔνθερμα στοὺς πιστοὺς τῶν ἐνοριῶν μας, ὅλοι μαζὶ νὰ συστρατευθοῦμε στὴν καθ' ἡμέραν κοινὴ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπὸ τὶς 10:00 μέχρι τὶς 10:15 κάθε βράδυ, ὥστε, ἀφοῦ μετανοήσουμε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας καὶ εὐχαριστήσουμε τὸν Κύριο γιὰ τὴν ἀπειρη ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεός Του, νὰ προσευχηθοῦμε νὰ δώσει «*σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν*», δύναμη σὲ ὅσους παλεύουν γιὰ τὴν υἰγεία τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν προστασία τοῦ λαοῦ, φωτισμὸ στοὺς ὑπεύθυνους καὶ τοὺς κυβερνῶντες, παραμυθία στὸν κόσμον καὶ ἀφύπνιση καὶ ἐπιστροφή στὴν ἀλήθεια σὲ ὅλους μας. Πολὺ θὰ βοηθοῦσε τὴν ὥρα αὐτὴν νὰ συντονισθοῦμε ὅλοι μὲ τοὺς ἐκκλησιαστικὸς Ραδιοφωνικοὺς Σταθμούς.

(ιδ) Σύμφωνα μὲ ὅλες τὶς ἐνδείξεις, καὶ ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θὰ ἀντιμετωπίσει τοὺς ἴδιους περιορισμούς. Θὰ τὸ σηκώσουμε καὶ αὐτὸ μὲ ὑπομονὴ καὶ πίστη. Καλὸ εἶναι νὰ διαβάσετε

τις ἀκολουθίες ὡς ἀνωτέρω χῦμα καὶ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, στὸ τέλος δὲ νὰ ψάλετε καὶ τὴν δοξολογία ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ παλιγγενεσίᾳ μόνοι σας.

Σὲ συνεννόηση μὲ τοὺς κατὰ τόπους Δημάρχους ἢ ἐκπροσώπους τῶν Δημοτικῶν ἀρχῶν καλὸ εἶναι, ὅπου ὑπάρχει ἡ δυνατότητα καὶ ἂν ἐπιτρέπουν οἱ καιρικὲς συνθῆκες, νὰ ψαλεῖ καὶ ἐπιμνημόσυνη δέηση στοὺς κατάλληλους ὑπαίθριους χώρους, πάλι σύμφωνα μὲ τὶς κείμενες διατάξεις καὶ τὰ περιοριστικὰ μέτρα.

(ιε) Προτρέπουμε ὅλους νὰ τελέσετε ἰδιωτικὰ τὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου Εὐχελαίου, ὑπὲρ ὅλων τῶν ἐνοριτῶν σας, μιᾶς πού ὅλοι φαίνεται πὼς μπορεῖ νὰ προσβληθοῦμε ἀπὸ τὴν ἀσθένεια ἴσως καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦμε, καὶ νὰ φυλάξετε ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, προκειμένου νὰ μπορεῖτε νὰ χρίσετε «εἰς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος» ὅσους προστρέχουν μετὰ πίστεως πρὸς τὴν Ἐκκλησία μας.

(ιστ) Καλὸ εἶναι, ὅπου ὑπάρχει ἡ δυνατότητα, νὰ συγκεντρωθεῖ ὑλικὸ γιὰ διαδικτυακὴ χρῆση, τὸ ὁποῖο καὶ κατάλληλα νὰ βοηθήσει στὴν ἐπικοινωνία μας μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ μέσω διαδικτύου. Δόξα τῷ Θεῷ ἡ σύγχρονη τεχνολογία μᾶς παρέχει αὐτὴ τὴ δυνατότητα, ἡ ὁποία δὲν εἶναι καθόλου εὐκαταφρόνητη. Ἡ Μητρόπολις μας θὰ φροντίσει νὰ ἔχει σχετικὸ ὑλικὸ καὶ ιδέες ἐπικοινωνίας στὴ διάθεση κάθε αἰτουῦντος. Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ θὰ ἔρθει ἀντιμέτωπος μὲ συμπτώματα κόπωσης, ἀνασφάλειας, θυμοῦ, ἐκνευρισμοῦ, φόβου, αἰσθήματος ἐγκλεισμοῦ, στενοχώριας, κατάθλιψης κ.λπ. Ποιμαντικὴ

εὐθύνη μας εἶναι νὰ στηρίξουμε τὸν κόσμον καὶ ψυχολογικὰ καὶ βεβαίως πνευματικά.

(ιζ) Συνιστοῦμε ἐνθέρμως τὴν ἀποφυγὴ φυσικῶν συναντήσεων καὶ τὴν ἀντικατάστασή τους μὲ ἐπικοινωνία μέσω viber, skype, internet, τηλεφώνου κ.λπ.

(ιη) Ἦδη θὰ ἔχετε συναντήσει προβλήματα οἰκονομικά καὶ φυσικὰ δυσκολίες στὴν ἀντιμετώπιση τῶν τρεχόντων ἐξόδων τοῦ ναοῦ (μισθοδοσία προσωπικοῦ, ὀφειλὲς κ.λπ.). Ἐπ' αὐτοῦ δὲν θὰ προχωρήσετε πρὶν ἢ λάβετε ὁδηγίες γιὰ κάθε περίπτωση. Ὡστόσο, καλὸ εἶναι πρὸς τὸ παρὸν, ἂν δὲν ἔχετε ἀποδώσει τὰ χρήματα τῆς δυσκορορίας τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας στὴ Μητρόπολη, νὰ τὰ κρατήσετε γιὰ ὅποια ἄμεση ἀνάγκη.

(ιθ) Δυστυχῶς, τὸ μεγάλο πρόβλημα ποὺ θὰ ἀντιμετωπίσουμε εἶναι ἡ φροντίδα τῶν φτωχῶν, τὰ συσσίτια, ἡ διανομὴ τροφίμων, καὶ λόγω οἰκονομικῆς ἀδυναμίας καὶ λόγω περιοριστικῶν μέτρων ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίας ἐλλείψεως ἐθελοντῶν καὶ συνεργατῶν. Γιὰ αὐτὸ θὰ προσπαθήσουμε ὅλοι μαζί ὅσο μποροῦμε. Ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσει νὰ μὴν ἐγκαταλείψουμε τοὺς ἐμπερίστατους ἀδελφούς μας.

(κ) Καλὸ εἶναι σὲ ὅλους τοὺς ναοὺς νὰ ἀκούγονται τροπάρια ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ μεγάφωνα, τὸ «τῆ Ὑπερμάχῳ», ὁ κανὼν τοῦ Ἀκαθίστου, ἢ ἄλλοι ἐπίκαιροι ὕμνοι.

(κα) Ἐπειδὴ τὰ μέτρα προστασίας ἀλλάζουν καθημερινά, τὰ παραπάνω ἰσχύουν μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα (20 Μαρτίου 2020). Ἐὰν ὑπάρξουν τροποποιήσεις θὰ ἐνημερωθεῖτε ἠλεκτρονικά.

Τὸ σημαντικότερο, ἀγαπητοὶ πατέρες, εἶναι ὁ μυστικὸς ἑορτασμός, ἡ ὑποδοχὴ τῆς δοκιμασίας ὡς ἐκ Θεοῦ, ὁ ἀγῶνας τῆς ὑπομονῆς, ἡ ταπεινὴ ἀποδοχὴ τῆς στέρησης, ἡ προσευχή μας, ἡ ἀναγνώριση τῶν εὐλογιῶν τοῦ Κυρίου, ὁ φιλότιμος ἀγῶνας μας, ἡ προσωπικὴ μας μετάνοια. Μὲ ὅλα αὐτὰ καλούμαστε νὰ δυναμώσουμε τὴν πίστη μας καὶ νὰ σκεπάσουμε τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι μπορούμε θὰ τοῦ προσφέρουμε, γιὰ ὅσο διάστημα χρειαστεῖ. Καὶ ἡ προσευχή μας, καὶ τὸ ἅγιο εὐχέλαιο, καὶ οἱ δεήσεις καὶ ἡ ὅποια ἐπικοινωνία μας, καὶ ὁ λόγος μας μπορούν νὰ στηρίζουν.

Γνωρίζω πὼς ἡ ἀπαγόρευση τῆς τέλεσης τῆς θείας λειτουργίας πολλοὺς τοὺς ἔχει σκανδαλίσει καὶ ἀποδίδεται σὲ ἐκκλησιαστικὴ ἀδράνεια ἢ καὶ συμβιβασμό. Αὐτὸ εἶναι ἄδικο. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προσωπικὰ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κάνουν ἕναν καθημερινὸ ἀγῶνα, προκειμένου ἄμεσα νὰ ἐπιστρέψει καὶ ἡ θεία εὐχαριστία στοὺς ναοὺς μας καὶ ἡ τέλεσή της νὰ ἀποτελέσει τὸ κύριο φάρμακο κατὰ τῆς ἀπειλητικῆς ἀσθένειας ποὺ μᾶς συνθλίβει. Ἦδη χθὲς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑπέβαλε σχετικὸ αἴτημα διορθωτικῆς τροποποίησης.

Εὐχομαι σύντομα νὰ δοθεῖ ἀναψυχὴ στὶς καρδίες μας καὶ νὰ δοξάσουμε ὅλοι μαζί ξανὰ στοὺς ναοὺς μας τὸ πανάγιο ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Μετ' εὐχῶν καὶ πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης,

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΝΙΚΟΛΑΟΣ